sluoksnių su gaisrą (II Pasaulinį karą?) menančiais degėsingais tarpsluoksniais. Pusrūsio duobėje surinkti radiniai priklauso XIX a. pabaigai – XX a. I pusei. Pastato ŠR sienos aplinka suardyta ankstesniais nuotekynės ir vandentiekio trasų perkasimais. Šurfas 2, iškastas greta griovio (buvusios vadinamosios Varnelės upelio „kopanicos"), papildomos vertingos informacijos nesuteikė, nes pelkėtos žemės čia buvo permaišytos tarybiniais laikais.

Vytauto St. 2

In 2011, a field evaluation (9 test pits, a total of 21.25 m^2) was conducted at Vytauto St. 2 in Varniai and a distinct layer stratigraphy was recorded in the walls of the storm drain line trenches where they had been dug and not yet obstructed by soil. A 20–50 cm thick layer of black charcoally earth with 16th–17th and 19th-century potsherds was recorded to the NW of the building at Vytauto St. 2. A 40–50 cm thick layer of blackish charcoally earth with fragments of 16th–17th-century reduction ceramics and 'pot-shaped' stove tiles (*Topfkacheln*) was discovered at a depth of 0.75–1.5 m under 19th-century paving in test pit 8.

Marius Mockus

Vytauto bei Dariaus ir Girėno gatvės

2011 m. lapkričio mėnesį Varnių senojo miesto vietoje, Vytauto gatvėje bei Dariaus ir Girėno g. 1 namo kieme atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu ištirti 4 bendro 14,25 m^2 ploto šurfai (3 šurfai 2x2 m dydžio ir 1 šurfas 1,5x1,5 m dydžio). Tyrimų metu aptikta ir registruota per 30 vienetų archeologinių radinių, datuojamų XVIII–XX a. Dauguma jų – tai molinių, fajansinių ir porcelianinių indų šukės, kokliai ir jų dalys, stikliniai buteliai ir jų duženos.

Istorinė medžiaga ir sklypų netolimoje aplinkoje anksčiau vykę archeologiniai tyrimai rodo, kad Varnių gyvenvietė formavosi ir plėtėsi dešinėje Varnelės upės pusėje, prie kelio, vedusio į Kaltinėnus (Genys J., Varnių raida iki XVII a. pabaigos, *Varniai. Žemaičių praeitis*, Vilnius, t. 4, 1996, p. 15–28). Pokario metais teritorija dešinėje Varnelės upės pusėje buvo pertvarkyta – gaisro karo metu sunaikintų namų griuvėsiai sulyginti, į R nuo Dariaus ir Girėno bei S. Daukanto gatvių sankirtos įrengtas skveras. Šioje senojo miesto vietoje Dalia Karalienė ir Laimutė Valatkienė 2002 m. tiesiamos požeminės trasos nuo Daukanto g. 3 pastato aplinkos per skverą į R nuo S. Daukanto ir Dariaus ir Girėno gatvių sankirtos vietoje atliko žvalgomuosius tyrinėjimus, keliose trasos vietose maišytame sluoksnyje aptiko XVI–XIX a. radinių (*ATL 2002 metais*, Vilnius, 2004, p. 238–240). Minėto skvero PV kampe 2011 m. buvo ištirtas šurfas 1 (1 pav.). 2001 m. Linas Kvizikevičius vykdė žvalgomuosius tyrimus Vytauto g. 8 namo sklype. Jis konstatavo, kad sklypas užstatytas XVII a. II pusėje, tačiau to laikotarpio kultūrinio sluoksnio horizontų neišskyrė, aptiko tik XIX a. užstatymo liekanas (*ATL 2001 metais*, Vilnius, 2002, p. 195–196). 2008 m. Audronė Šapaitė vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus prie Vytauto g. 4 pastato, rado tik pavienių smulkių XVII a. koklių ir keramikos šukių tarp XX a. buitinių šiukšlių (*ATL 2008 metais*, Vilnius, 2009, p. 563).

2011 m. *šurfe 1* paviršiuje buvo 25–30 cm storio supiltas sluoksnis su XX a. buitinėmis šiukšlėmis, po juo 1,1–1,2 m storio vientisas

1 pav. Šurfas 1 iš P. M. Mockaus nuotr.

Fig. 1. Test pit 1 from the S.

2 pav. Šurfas 2 iš P. M. Mockaus nuotr.

Fig. 2. Test pit 2 from the S.

kultūrinis sluoksnis, kuriame atskiri horizontai aiškiau neišsiskiria. Sluoksnyje gausu statybinės ir buitinės keramikos, iš kurių kelios šukės gali būti datuojamos XVIII a. Po minėtu sluoksniu 1,5–1,6 m gylyje pasiektas įžemis – gelsvas priemolis. Išilgai šurfo R–V kryptimi fiksuotas perkasimas, siekęs įžemį. Panašu, kad aptiktas buvęs griovys, kurio dugnas grįstas lentomis. Griovys greičiausiai veda į V esantį Varnelės upelį. Griovio dugnas 40 cm pločio, viršus siekia 1,8 m plotį. Panašu, kad XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje kasant griovį buvo sunaikinti senesni kultūriniai sluoksniai – tai liudija pavieniai XVIII a. radiniai (1 pav.).

Šurfo 2 paviršinis sluoksnis – 30–40 cm storio, su XX a. buitinėmis šiukšlėmis. Kaip atskirą horizontą reikėtų išskirti 1–1,2 m storio sluoksnį su smėlio tarpsluoksniais. Šis horizontas turėjo susiformuoti XIX–XX a. pradžioje. Jame aptikti pastato pamatai, sumūryti iš 30–50 cm skersmens lauko riedulių. Pamato akmenys sukrauti 2 eilėmis, tarpusavyje surišti kalkių skiediniu. Palei pastato sieną iš P pusės buvęs grindinukas. Pastato paskirties iš atsidengusio pamato fragmento nustatyti neįmanoma, nors pagal sluoksnyje aptiktus radinius pastatą ir šalia jo esantį grindinį reikėtų datuoti XIX–XX a. pradžia. Norint pasiekti įžemį, grindinį šalia pamato buvo nuspręsta išimti, pamatas paliktas. Nuėmus grindinį 1,4 m gylyje atsidengė vientisas į aiškesnius horizontus neišsiskiriantis 1,3–1,5 m storio sluoksnis, kurį pagal jame rastus radinius tenka datuoti XVII–XVIII a. Įžemis – gelsvas priemolis pasiektas 2,9 m gylyje (2 pav.).

Šurfe 3 viršutinį 45–50 cm storio sluoksnį sudaro asfalto danga, XX a. akmeninis grindinys bei jam supiltas niveliacinis žvyro ir smėlio sluoksnis. Iš karto po juo yra 25–30 cm storio permaišytas žvyro, molio statybinės keramikos sluoksnis su XIX–XX a. buitinėmis šiukšlėmis. Po juo rastas 10–20 cm storio smulkaus žvyro tarpsluoksnis, po kuriuo buvo 10 cm storio pilkos žemės su beveik sunykusių medžių šakų liekanomis sluoksnis. Minėtas medienos liekanas ir po šiuo sluoksniu esantį niveliacinį molio sluoksnį reikėtų sieti su tiriamo ploto vietoje buvusiu keliu, kurį pagal

aptiktą buitinę keramiką reikėtų datuoti XIX a. Po šiuo sluoksniu išsiskiria vientisas 40–50 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurį pagal jame aptiktus radinius reikėtų datuoti XVII–XVIII a. Po šiuo sluoksniu yra 30–35 cm storio niveliacinis pilko žvyro sluoksnis. Po minėtu tarpsluoksniu atsidengė vientisas 1–1,1 m storio juodos durpingos žemės sluoksnis, kuriame pavyko aptikti tik porą gyvulių kaulų ir beveik sunykusių medžio šakų liekanas. Nesant medžiagos, šio sluoksnio formavimosi laikotarpio nustatyti nepavyko. 2,9 m gylyje pasiektas įžemis – rusvas priemolis (3 pav.).

Šurfe 4 stratigrafija paprasta: viršutinį 65–70 cm storio sluoksnį sudaro asfalto danga, XX a. akmeninis grindinys bei jam supiltas niveliacinis žvyro ir smėlio sluoksnis. Iškart po juo aptiktas 20–25 cm storio kultūrinis sluoksnis su XIX a. radiniais, po kuriuo buvo 35–40 cm storio permaišyto molio su žvyru ir statybine keramika sluoksnis. Po šiuo sluoksniu 1,3 m gylyje pasiektas pilko molio įžemis (4 pav.).

Tyrimų metu iki įžemio ištirti trys 2x2 m dydžio šurfai ir vienas 1,5x1,5 m dydžio, iš viso 14,25 m² plotas.

3 pav. Šurfas 3 iš P. M. Mockaus nuotr.

Fig. 3. Test pit 3 from the S.

4 pav. Šurfas 4 iš R. M. Mockaus nuotr.

Fig. 4. Test pit 4 from the E.

Vytauto and Dariaus ir Girėno Streets

In November 2011, a field evaluation (four test pits, a total of 14.25 m²) was conducted in Vytauto Street and in the courtyard of the house at Dariaus ir Girėno St. 1 in Varniai. A 19th – early 20th-century, board-lined ditch (Fig. 1) was found in test pit 1 (Fig. 1) and a coeval foundation in test pit 2 (Fig. 2). The cultural layer was a total of up to 2.9 m thick (Figs. 3, 4). Over 30 finds dating to the 18th–20th centuries, the majority earthenware, faience, and porcelain potsherds, stove tiles and stove tile pieces, glass bottles, and bottle shards, were discovered during the evaluation.